

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

sintagmei „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 „Cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor”, cu modificările și completările ulterioare, în partea în care Procurorul General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, i se atribuie dreptul de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor

(Sesizarea nr. 6a/2012)

CHIȘINĂU

28 iunie 2012

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuînd în componența:
Dna Valeria ȘTERBET, *președintele ședinței*,
Dna Elena SAFALERU, *judcător-raportor*,
DI Dumitru PULBERE,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN, *judcători*,
cu participarea dnei Corina Popa, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 26 martie 2012 și înregistrată la aceeași dată,

Examinînd sesizarea în ședință plenară publică,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea deputaților în Parlament, dnii Ion Butmalai și Alexandru Cimbriciuc, depusă la Curtea Constituțională la 26 martie 2012, în temeiul articolelor 135 alin.(1) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit.g) din Codul jurisdicției constituționale, în vederea exercitării controlului constituționalității sintagmei „*orice membru*” din alineatul (1) articolul 10 din Legea nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în partea ce ține de dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare (M.O. nr.61-62/607, 1996; republicată în M.O. nr.182-185/1018, 2003).

2. Autorii sesizării au pretins, în special, că sintagma „*orice membru*” din alineatul (1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în partea ce ține de dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor, încalcă articolele 6, 116 alin.(1), 119 și 123 din Constituție, articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și actele normative internaționale privind independența sistemului judiciar.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 3 aprilie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a dispus de opiniile scrise ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Consiliului Superior al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale, Academiei de Științe a Moldovei, Asociației obștești „Alianța pentru Justiție și Drepturile Omului”, Universității de Stat din Moldova.

5. La ședința plenară publică a Curții au participat autorii sesizării, dnii Ion Butmalai și Alexandru Cimbriciuc, fiind reprezentați de avocatul dna Ana Ursachi. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Ca specialist din partea Parlamentului a asistat dna Carolina Vidrașcu-Brînza, procuror pentru misiuni speciale din cadrul Procuraturii Generale. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr.1/1, 1994) sînt următoarele:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

[...]

Articolul 119

Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărîrilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 122

Componența [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.

(2) Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.”

Articolul 123

Atribuțiile [Consiliului Superior al Magistraturii]

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.”

Articolul 124

Atribuțiile și structura [Procuraturii]

„(1) Procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele judecătorești, în condițiile legii.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (M.O. nr.59-60/664, 1995; republicată în M.O. nr.117-119/946, 2002) sînt următoarele:

Articolul 15

Obligațiile judecătorilor

„(1) Judecătorii sînt obligați să execute întocmai cerințele legii la îndeplinirea justiției, să asigure ocrotirea drepturilor și libertăților cetățenilor, onoarei și demnității lor, apărarea intereselor societății înaltă cultură a activității judecătorești, să fie nepărtinitori.

(2) Judecătorii în exercițiul funcțiunii, precum și în afara relațiilor de serviciu, sînt datori să se abțină de la fapte care ar putea să discrediteze justiția, să compromită cinstea și demnitatea de judecător, ori să provoace îndoieli față de obiectivitatea lor.

(3) Judecătorii nu au dreptul să divulge secretul deliberării și informațiile obținute în ședință închisă, iar judecătorul de instrucție nu are dreptul să divulge datele urmăririi penale.

(4) Judecătorii sînt obligați să studieze și să generalizeze practica judiciară.

(5) Judecătorii sînt obligați să depună, în condițiile legii, declarația cu privire la venituri și proprietate.

(6) Neîndeplinirea de către judecător a obligațiilor sale atrage răspunderea prevăzută de lege.”

Articolul 22

Abaterile disciplinare

„(1) Constituie abatere disciplinară:

a) încălcarea obligației de imparțialitate;

b) interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, intenționat sau din neglijență gravă, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare;

Notă: Se declară drept neconstituțional art.22 alin.(1) lit.b) conform Hot. Curții Constituționale nr.28 din 14.12.2010, în vigoare 14.12.2010

c) imixtiunea în activitatea altui judecător sau intervențiile de orice natură pe lângă autorități, instituții sau funcționari pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei altfel decît în limitele prevederilor legale în vigoare;

d) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;

e) activitățile publice cu caracter politic;

f) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a dosarelor;

f¹) încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a cauzelor aflate în procedură sau încălcarea normelor imperative ale legislației;

g) încălcarea prevederilor legale referitoare la obligativitatea depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;

h) refuzul nejustificat de a îndeplini o atribuție de serviciu;

h¹) încălcarea termenelor de redactare a hotărîrilor judecătorești și de transmitere a copiilor de pe acestea participanților la proces;

h²) nepublicarea, din motive imputabile judecătorului, a hotărîrii judecătorești pe pagina web din internet a instanței judecătorești prin intermediul Programului Computerizat de Gestionare a Dosarelor;

i) absențele nemotivate de la serviciu, întîrzierea ori plecarea de la program;

j) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, avocați, experți, martori sau alți participanți la proces;

k) încălcarea normelor Codului de etică al judecătorului;

l) nerespectarea de către președintele instanței a obligației de a raporta Consiliului Superior al Magistraturii abaterile disciplinare ale judecătorilor;

m) exploatarea poziției de judecător în scopul obținerii de foloase necuvenite;

n) încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilitățile și interdicțiile care îi privesc pe judecători;

o) expunerea în public a acordului sau a dezacordului cu hotărîrea colegilor în scopul imixtiunii în activitatea acestora;

p) emiterea unei hotărîri care ulterior a fost recunoscută de Curtea Europeană a Drepturilor Omului drept hotărîre prin care au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Notă: Se declară drept neconstituțional art.22 alin.(1) lit.p) conform Hot. Curții Constituționale nr.12 din 07.06.2011, în vigoare 07.06.2011

(2) Anularea sau modificarea hotărîrii judiciare nu atrage răspundere, dacă judecătorul care a pronunțat-o nu a încălcat intenționat legea. Excepție fac cazurile în care legea a fost încălcată cu neglijență, cauzînd persoanelor prejudicii materiale sau morale esențiale.”

Articolul 23

Sancțiunile disciplinare

„(1) În condițiile legii, judecătorului îi pot fi aplicate următoarele sancțiuni disciplinare:

- a) avertisment;
- b) mustrare;
- c) mustrare aspră;
- d) retrogradare;
- e) eliberare din funcție;
- f) eliberare din funcția de președinte sau vicepreședinte.

(2) Eliberarea din funcție se aplică în cazul comiterii de către judecător a unei abaterii disciplinare ce afectează imaginea sistemului judecătoresc sau în cazul comiterii repetate a abaterilor disciplinare specificate la art.22.

(3) În cazul în care președinții (vicepreședinții) judecătoriilor sau ai curților de apel, din motive neîntemeiate, nu îndeplinesc condițiile prevăzute la art.27, 28 și, respectiv, la art.39, 40 ale Legii privind organizarea judecătorească sau în cazul comiterii de către aceștia a abaterii disciplinare specificate la art.22 lit.1) din prezenta lege, ei sînt eliberați din funcție. În același mod sînt eliberați din funcție președintele și vicepreședintele Curții Supreme de Justiție pentru neîndeplinirea atribuțiilor prevăzute de Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

(4) Sancțiunea disciplinară se aplică în termen de 6 luni de la data constatării abaterii disciplinare, dar nu mai tîrziu de un an de la data comiterii ei. În cazul în care dintr-o hotărîre definitivă a unei instanțe judecătorești naționale sau internaționale rezultă comiterea de către judecător a unei abaterii disciplinare, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de un an de la data devenirii definitive a hotărîrii instanței judecătorești naționale sau internaționale.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (M. O. nr.64/641, 1996; republicată în M.O. nr.186-188/752, 2003) sînt următoarele:

Articolul 3

Componența

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și profesori titulari, precum și Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției, Procurorul General care sînt membri de drept. [...]”

Articolul 4

Competența Consiliului Superior al Magistraturii

„[...]”

(3) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul respectării disciplinei și eticii judecătorilor:

- a) examinează petițiile cetățenilor în problemele ce țin de etica judecătorilor;
 - b) examinează contestațiile hotărîrilor emise de colegiul disciplinar;
 - c) aplică sancțiuni disciplinare în privința judecătorilor;
 - d) validează hotărîrile (avizele) emise de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar;
- [...]”

Articolul 21

Validarea hotărîrilor emise de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar

„(1) Hotărîrile (avizele) colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar care nu au fost atacate se remit, în termen de 7 zile, spre validare Consiliului Superior al Magistraturii.

[...]

(4) După examinarea problemei, Consiliul Superior al Magistraturii decide:

- a) validarea hotărîrilor (avizelor) colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar;
- b) modificarea hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar sau casarea lor și adoptarea de noi hotărîri;
- c) casarea hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar și încetarea procedurii pe dosar.

[...]

Articolul 22

Examinarea contestațiilor împotriva hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar

„(1) Contestațiile împotriva hotărîrilor adoptate de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar se examinează cel mult într-o lună de la data primirii materialelor în Consiliul Superior al Magistraturii.

[...]

(3) După examinarea contestațiilor, Consiliul Superior al Magistraturii decide:

- a) menținerea fără modificare a hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar;
- b) modificarea hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar;
- c) casarea hotărîrilor colegiului de calificare și ale colegiului disciplinar și încetarea procedurii pe dosar.”

Articolul 24

Adoptarea de hotărîri

„ [...]

(5) În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile prevăzute la art.21 și 22, membrul la propunerea căruia sau din inițiativa căruia a fost intentată procedura disciplinară nu participă la deliberare.

[...]

Articolul 25

Contestarea hotărîrilor Consiliului Superior al Magistraturii

„Hotărîrile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea de Apel Chișinău, de orice persoană interesată, în termen de 15 zile din momentul comunicării.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor (M. O. nr.61-62/607, 1996; republicată în M. O. nr.182-185/751, 2003) sînt următoarele:

Articolul 1

Colegiul disciplinar

„(1) Colegiul disciplinar se constituie pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii și are drept scop examinarea cazurilor privind răspunderea disciplinară a judecătorilor.
[...].”

Articolul 7

Împuternicirile colegiului disciplinar

„Colegiul disciplinar:

- a) examinează cazurile privind răspunderea disciplinară a judecătorilor;
- b) soluționează cazurile privind anularea înainte de termen a pedepsei disciplinare.”

Articolul 9

Temeiurile răspunderii disciplinare

„(1) Judecătorul poate fi tras la răspundere disciplinară în cazul comiterii abaterilor disciplinare specificate la art.22 din Legea privind statutul judecătorului.

(2) Anularea sau modificarea hotărârii judiciare nu atrage răspundere dacă judecătorul care a pronunțat-o nu a încălcat legea intenționat sau din culpă gravă.
[...].”

Articolul 10

Dreptul de a intenta procedură disciplinară

„(1) **Dreptul de a intenta procedura disciplinară îl are orice membru al Consiliului Superior al Magistraturii.**

[...].”

Articolul 23

Atacarea hotărârii colegiului disciplinar

„Hotărârea colegiului disciplinar poate fi atacată, de către judecătorul vizat sau de persoana care a intentat procedura disciplinară, în Consiliul Superior al Magistraturii în termen de 10 zile de la data adoptării.”

10. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sînt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea

trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.”

ÎN DREPT

11. La 19 iulie 1996 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.950-XIII cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ulterior modificată și completată.

Potrivit alineatului (1) articolul 10 al acestei legi, „dreptul de a intenta procedura disciplinară îl are *orice membru* al Consiliului Superior al Magistraturii”.

12. În opinia autorilor sesizării, sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII, în partea ce ține de dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor, încalcă articolele 6, 116 alin.(1), 119 și 123 din Constituție, articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și actele normative internaționale privind independența sistemului judiciar.

13. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia.

14. Obiectul sesizării, astfel cum a fost formulat, îl constituie sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, prin care Procurorul General, membru de drept al

Consiliului Superior al Magistraturii, este abilitat să intenteze proceduri disciplinare în privința judecătorilor.

15. Analizînd obiectul sesizării în raport cu normele constituționale, Curtea Constituțională constată că motivele invocate referitor la neconstituționalitatea prevederii legale contestate vizează pretinsa încălcare a articolului 116 alin.(1) în corelare cu articolele 6 și 123 din Constituție.

16. Avînd în vedere irelevanța prevederilor articolului 119 din Constituție pentru prezenta cauză, Curtea nu va examina pretinsa încălcare a acestui articol.

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 116 alin.(1) COMBINAT CU ARTICOLELE 6 ȘI 123 DIN CONSTITUȚIE

17. În opinia autorilor sesizării, prevederea supusă controlului constituționalității încalcă articolul 116 alin.(1) din Constituție, care prevede următoarele:

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.
[...].”

18. Autorii sesizării menționează că prin sintagma contestată se aduce atingere articolului 6 din Constituție, potrivit căruia:

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

19. De asemenea, ei susțin că prevederea supusă controlului constituționalității încalcă normele articolului 123 din Constituție, conform căruia:

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.”

A. Argumentele autorilor sesizării

20. În opinia autorilor sesizării, dispozițiile contestate încalcă principiile contradictorialității și egalității părților în proces, defavorizează partea apărării în raport cu partea acuzării, oferindu-i acesteia „o armă în plus”, astfel fiind afectat grav dreptul la un proces echitabil, prevăzut de articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

21. Potrivit autorilor sesizării, Procurorul General intentează proceduri disciplinare în privința judecătorilor, în special a judecătorilor de instrucție, în baza materialelor prezentate de către „o proprie inspecție judiciară” creată în cadrul Procuraturii Generale în afara limitelor legale, astfel încălcându-se dispozițiile articolului 123 din Constituție.

22. Prin investirea Procurorului General cu dreptul de a intenta proceduri disciplinare, în opinia autorilor sesizării, se încalcă principiile imparțialității și independenței judecătorilor, statuate de articolul 116 alin.(1) din Constituție.

23. În susținerea poziției enunțate, autorii invocă Recomandarea nr.(94)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind independența, eficiența și rolul judecătorilor și Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele-membre cu privire la judecători, Avizul nr.1 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni despre standardele privind independența judiciară și inamovibilitatea judecătorilor, Avizul nr.3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) asupra principiilor și regulilor privind imperatiile profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității.

24. Potrivit autorilor sesizării, în condițiile articolului 10 alin.(1) din Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, între procuror, care este parte în proces, și judecător, la intentarea procedurilor disciplinare, nu există „un filtru”, dispoziție prevăzută de pct.67 din Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, procurorul fiind direct investit cu dreptul de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor.

25. Astfel, autorii sesizării consideră că intentarea procedurilor disciplinare și tragerea abuzivă la răspundere disciplinară a magistraților, pe cauze în care Procurorul General reprezintă partea acuzării, determină corpul de magistrați să se lase influențați și manipulați și să exercite actul de justiție nu în baza Constituției și legilor, dar după alte criterii.

B. Argumentele autorităților

26. Atît Parlamentul, cît și Guvernul în punctele lor de vedere relevă că dreptul Procurorului General de a intenta proceduri disciplinare împotriva judecătorilor este intrinsec legat de calitatea acestuia de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și exercitarea lui se reduce doar la această etapă, Procurorului General nefiindu-i permis să intervină în mod direct în procedurile de investigare a abaterilor disciplinare și de sancționare a judecătorului.

27. Potrivit autorităților, în vederea prevenirii unor eventuale abuzuri, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii instituie o garanție suplimentară prin validarea hotărârilor colegiului disciplinar de către Consiliul Superior al Magistraturii, stipulând că membrul Consiliului Superior al Magistraturii la inițiativa căruia a fost intentată procedura disciplinară nu participă la deliberare.

28. Autoritățile susțin că principiul constituțional al independenței judecătorilor implică, în mod necesar, un alt principiu, cel al responsabilității. Independența judecătorului nu constituie și nu poate fi interpretată ca o putere discreționară a acestuia sau ca o piedică în calea angajării răspunderii sale în condițiile legii, indiferent că este vorba despre răspunderea penală, civilă sau disciplinară. Este sarcina legiuitorului de a realiza echilibrul necesar între independența și responsabilitatea judecătorilor, cu respectarea dispozițiilor constituționale în materie.

C. Aprecierea Curții Constituționale

29. În contextul subiectului abordat de autorii sesizării, care susțin că prin dreptul acordat Procurorului General de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor se încalcă principiile independenței și inviolabilității judecătorului, statuate de art.116 alin.(1) din Constituție, Curtea reține următoarele.

30. Legiuitorul constituant a consacrat independența judecătorului pentru a-l apăra pe acesta de influența autorităților publice.

Oricare ar fi aspectele în care poate fi abordată, independența judecătorului nu este reglementată ca un scop în sine și, cu atât mai puțin, ca un privilegiu al acestuia, ci, slujind împlinirii justiției, reprezintă o garanție oferită cetățenilor, care trebuie să aibă certitudinea că judecătorii sînt independenți în raport cu puterea legislativă și cea executivă și că, indiferent de statutul lor special, se supun numai legii.

Judecătorii trebuie să dețină puterea de a-și exercita responsabilitățile judiciare, avînd obligația de a asigura aplicarea corectă a legii și instrumentarea cauzelor în mod echitabil, eficient și în termen rezonabil.

Reprezentînd o garanție constituțională, independența judecătorului nu poate fi interpretată ca fiind de natură să determine lipsa responsabilității judecătorului.

31. În jurisprudența sa cu privire la respectarea principiului constituțional al independenței judecătorilor (hotărârile Curții Constituționale nr.10 din 4 martie 1997, nr.28 din 14 decembrie 2010, nr.12 din 7 iunie 2011) Curtea a subliniat că independența judecătorului este o premisă a statului de drept și o garanție fundamentală a unei judecăți corecte, ceea ce

presupune că nimeni nu poate interveni în deciziile și modul de gândire ale unui judecător, decît prin procedurile judiciare stabilite.

Într-o societate democratică judecătorul nu poate fi la adăpostul unei imunități absolute, dar, în același timp, angajarea responsabilității acestuia trebuie făcută sub rezerva unei prudențe determinate de necesitatea garantării independenței și libertății judecătorului contra tuturor presiunilor induse.

32. Consiliul Superior al Magistraturii, care este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani și din care fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General, reprezintă garantul independenței judecătorului, al instanței judecătorești și în ansamblu al puterii judecătorești în Republica Moldova.

Potrivit articolului 123 din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

Prin natura sa juridică, prin modul de constituire, organizare și realizare a competențelor legale, Consiliul Superior al Magistraturii este organul autoadministrării judecătorești, este independent și format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc.

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii are o dublă calitate: administrativă și jurisdicțională. De regulă, această autoritate desfășoară o activitate de natură administrativă, iar atunci cînd acționează în calitate de instanță disciplinară, ea realizează o activitate jurisdicțională.

33. Curtea reține că prin dreptul atribuit Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor nu se aduce atingere statutului și independenței acestora, pentru următoarele considerente.

34. În cazurile răspunderii disciplinare, independența judecătorului se **asigură prin garanțiile procedurale**, în primul rînd, prin faptul că doar Consiliul Superior al Magistraturii, organul de autoadministrare judecătorească (prin membrii săi), este instituția responsabilă pentru pornirea acțiunii disciplinare, acesta funcționînd ca instanță de judecată pentru abaterile disciplinare ale judecătorilor. Abaterile disciplinare și sancțiunile sînt prevăzute de lege, iar hotărîrile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea de Apel.

35. Independența judecătorului în procedurile disciplinare se **asigură, de asemenea, prin mecanismele legale de examinare** a abaterilor disciplinare de către un organ independent – colegiul disciplinar - cu respectarea drepturilor judecătorului de a participa la examinarea cazului său, de a fi asistat de un apărător, de a formula demersuri, de a da lămuriri, de a ataca hotărîrea colegiului disciplinar la Consiliul Superior al Magistraturii și de a contesta hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii în instanța de contencios administrativ.

Pentru a exclude orice ingerință în activitatea judiciară și a asigura independența judecătorilor, **la validarea** hotărîrilor colegiului disciplinar și **examinarea contestațiilor** împotriva acestor hotărîri, membrul Consiliului Superior al Magistraturii la propunerea căruia sau din inițiativa căruia a fost intentată procedura disciplinară este lipsit de dreptul de a participa la deliberare, prevădute de articolul 24 alin.(5) din Legea nr.947-XIII.

36. Din norma enunțată rezultă fără echivoc că orice membru al Consiliului Superior al Magistraturii, inclusiv Procurorul General, dispune doar de dreptul de a intenta procedura disciplinară față de judecător, dar nu și de a examina acțiunea disciplinară pe care a intentat-o. Examinarea acțiunii disciplinare este competența exclusivă a colegiului disciplinar, căruia îi revine sarcina de a emite hotărîri motivate, cu menționarea probelor și aplicarea sancțiunilor disciplinare.

37. După cum s-a menționat, calitatea Procurorului General de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii este prevăzută de articolul 122 din Constituție.

Competența Procurorului General ca membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a celorlalți membri, nu se limitează doar la intentarea procedurii disciplinare împotriva judecătorilor. Consiliul Superior al Magistraturii, în temeiul art.4 alin.(3) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, dispune de următoarele atribuții în domeniul respectării disciplinei și eticii judecătorești:

- a) examinează petițiile cetățenilor în probleme ce țin de etica judecătorilor;
- b) examinează contestațiile împotriva hotărîrilor emise de colegiile disciplinare;
- c) aplică sancțiuni disciplinare în privința judecătorilor;
- d) validează hotărîrile (deciziile) emise de colegiul de calificare și de colegiul disciplinar.

O eventuală restrângere a acestor atribuții ale oricărui membru al Consiliului Superior al Magistraturii ar însemna încălcarea dispozițiilor articolului 122 din Constituție.

38. Prevederea care reglementează calitatea Procurorului General de titular al intentării acțiunii disciplinare nu aduce atingere în nici un mod atribuțiilor constituționale ale Consiliului Superior al Magistraturii, fiind respectate premisele independenței actului de justiție în materia de răspundere disciplinară a judecătorilor.

39. Sub imperiul celor enunțate, Curtea reține că sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care îi acordă Procurorului General, în calitatea sa de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, dreptul de a intenta proceduri disciplinare față de judecători, nu afectează principiul independenței judecătorilor și nu

încalcă normele constituționale cuprinse în articolele 116 alin.(1) și 123, precum și dreptul la un proces echitabil, prevăzut de articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

40. Deși invocă articolul 6 din Constituție, autorii sesizării nu aduc argumente concludente, care ar demonstra că norma contestată din Legea nr.950-XIII încalcă principiul fundamental al separației puterilor în stat. Astfel de argumente nu au fost aduse nici în ședința plenară a Curții.

41. După cum s-a menționat, norma legală contestată se referă doar la intentarea procedurii disciplinare în privința judecătorului de către unul dintre subiecții abilitați cu această atribuție. Dreptul decizional privind aplicarea sancțiunii disciplinare față de judecător aparține colegiului disciplinar și Consiliului Superior al Magistraturii.

42. În dezvoltarea acestei afirmații, Curtea subliniază că doar **existența unor atribuții decizionale** în sarcina unei autorități publice, alta decât cea constituțional sau legal desemnată, poate avea drept consecință încălcarea principiului separației puterilor în stat.

43. Competența Consiliului Superior al Magistraturii și a colegiului disciplinar, prevăzută de normele constituționale și legale, referitor la procedurile disciplinare intentate judecătorilor nu poate duce la încălcarea principiului separației puterilor în stat.

44. Curtea concluzionează că abilitarea Procurorului General, ca membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, cu dreptul de a intenta acțiuni disciplinare în privința judecătorilor nu poate fi considerată o ingerință în activitatea puterii judecătorești, fapt care ar fi putut ridica problema respectării articolului 6 din Constituție.

45. Referitor la critica adusă de autorii sesizării, în sensul că norma legală contestată permite procurorului să îmbine atribuțiile de acuzator în cadrul unui proces penal cu cea de inițiator al unei proceduri disciplinare în privința judecătorului, pe care o utilizează ca o cale de atac suplimentară, Curtea menționează următoarele.

46. Prevederea prin care Procurorul General, exponent al părții acuzării în procesul penal, dispune de dreptul de a intenta procedura disciplinară față de judecător nu aduce atingere principiului egalității armelor în proces.

Atribuția Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor nu poate constitui un mecanism de control administrativ asupra procedurii de examinare a cauzei și asupra hotărârii judecătorești.

Partea care a avut de suferit de pe urma unei erori profesionale (litigiantul dezamăgit), fiind lezată în drepturi prin încălcările comise de către judecător în cadrul îndeplinirii justiției sau prin atitudinea nedemnă a acestuia față de participanții la proces, este în drept să depună plîngere la Consiliul Superior al Magistraturii – organul responsabil de intentarea acțiunilor disciplinare.

În calitate de membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, Procurorul General poate intenta procedura disciplinară în privința judecătorului în baza petițiilor cetățenilor, în cazul constatării unei abateri disciplinare prevăzute la articolul 22 alin.(1) din Legea cu privire la statutul judecătorului, deoarece, potrivit articolului 124 alin.(1) din Constituție, procuratura reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor.

Este important ca procedura de sancționare disciplinară să fie realizată de către colegiul disciplinar și Consiliul Superior al Magistraturii în strictă conformitate cu prevederile Constituției și legislației în vigoare.

Astfel, dreptul Procurorului General de a intenta procedura disciplinară în privința judecătorului nu poate să diminueze independența și imparțialitatea acestuia și nu poate să defavorizeze partea apărării.

47. Curtea conchide că sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 din Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară nu este de natură să încalce dispozițiile constituționale invocate de către autorii sesizării.

Pentru motivele arătate, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii nr.950-XIII din 19 iulie 1996 „Cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor”, cu modificările și completările ulterioare, în partea în care Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, i se atribuie dreptul de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor, se recunoaște constituțională.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președintele ședinței

Valeria ȘTERBEȚ

*Chișinău,
28 iunie 2012, HCC nr. 9
Dosarul nr.6a/2012*

**REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

PCC-01/6a

Chișinău, 28 iunie 2012

Parlamentul Republicii Moldova

ADRESĂ

Prin Hotărârea nr.9 din 28 iunie 2012 Curtea Constituțională a recunoscut drept constituțională sintagma „orice membru” din alineatul (1) articolul 10 al Legii cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, în partea referitoare la dreptul Procurorului General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, de a intenta proceduri disciplinare în privința judecătorilor.

În ședința plenară a Curții Constituționale reprezentantul autorilor sesizării a semnalat cazuri, când Procurorul General, membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, a înaintat Consiliului Superior al Magistraturii dispoziții privind tragerea la răspundere disciplinară a judecătorului în legătură cu încălcarea legislației în cadrul îndeplinirii justiției, în baza raportului procurorului, parte în proces, sau plîngerii unei părți în cauza care se afla în curs de examinare, astfel intervenind în exercitarea actului de justiție pînă la adoptarea unei hotărîri irevocabile; a intentat proceduri disciplinare față de judecători în lipsa plîngerilor cetățenilor; pentru o abatere disciplinară s-a cerut aplicarea mai multor sancțiuni disciplinare etc.

Curtea Constituțională a considerat aceste argumente drept probleme ce nu țin de constituționalitatea actului contestat. Avînd în vedere că *decizia* privind sancționarea judecătorului pentru abaterile disciplinare se adoptă de colegiul disciplinar și Consiliul Superior al Magistraturii, acestuia din urmă îi revine sarcina de unificare a practicii de aplicare a sancțiunilor disciplinare, inclusiv adoptarea regulamentului privind modul de intentare și examinare a procedurilor disciplinare față de judecători, avînd ca reper principiile constituționale și legale referitoare la independența, imparțialitatea și integritatea judiciarului, folosirea căilor de atac, inadmisibilitatea imixtiunii în îndeplinirea justiției ș.a.

În cadrul examinării cauzei Curtea a constatat existența unor lacune în Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor legate de *procedura de intentare* a acțiunilor disciplinare în

privința judecătorilor de către membrii Consiliului Superior al Magistraturii, specificați în alin.(1) art.10 din lege.

Din lege nu rezultă dacă membrii Consiliului Superior al Magistraturii sînt în drept să se autosesizeze sau dacă inițierea procedurii disciplinare poate avea loc numai la plîngerea unuia din litigianți.

Legea nu stipulează dacă, în cazul comiterii unei erori judecătorești sau manifestării de către judecător în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu a unei atitudini nedemne față de participanții la proces, poate fi intentată procedura disciplinară în privința judecătorului la inițiativa părților în proces pînă la adoptarea unei hotărîri irevocabile în dosarul aflat pe rol în instanța de judecată.

În lege nu sînt specificate cerințele, cărora trebuie să corespundă dispozițiile privind inițierea procedurilor disciplinare.

În legătură cu cele expuse, Curtea solicită Parlamentului să examineze, în conformitate cu prevederile articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.79 din Codul jurisdicției constituționale, prezenta adresă, urmînd să-i fie comunicate rezultatele examinării acesteia în termenul stabilit de lege.

Președintele ședinței

Valeria ȘTERBET

Adresa postală:

str. A. Lăpușneanu, 28
MD 2004, Chișinău

Tel: (373 22) 25-37-08 Fax: (373 22) 25-37-46
(373 22) 25-37-20 E.mail: curtea@constcourt.md